

**Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse liidu toetusmehhanism Schengeni ala, Euroopa integreeritud piirihalduse ja ühise viisapoliitika valdkonnas perioodiks 2028-2034
(COM (2025) 541 final)**

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the Union support for the Schengen area, for European integrated border management and for the common policy on visas for the period from 2028 to 2034

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 29.09.2025

KOKi esitamise tähtpäev 19.11.2025

VV esitamise tähtpäev 27.11.2025

Peavastutaja: Siseministeerium

Kaasvastutajad: Rahandusministeerium, Riigikantselei (strateegiabüroo, JRKB), Kliimaministeerium, Välisministeerium, Kaitseministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTs § 152¹ lg 1 p 2)

Sisukokkuvõte

16. juulil 2025 tuli Euroopa Komisjon välja määruse ettepanekuga, millega luuakse liidu toetusmehhanism piirihalduse ja viisapoliitika valdkonnas perioodiks 2028-2034. EL rahastamine võimaldab täielikult digitaliseerida piirikontrolli haldamine, varustada paremini piirivalveametnikke ja suurendada koostööd kolmandate riikidega.

Sisejulgeoleku fondide vahendite planeerimine ja kasutuselevõtt on kavandatud nn riigi plaani (national and regional partnership plan, lühidalt NRP) määruse COM(2025)565 reeglite kohaselt ning toimub jagatud juhtimine põhimõttel. Riigiplaani (NRP) määruse eesmärk on suurendada ELi rahastuse paindlikkust, lihtsustada fondide kasutamist, vähendada halduskoormust ning tugevdada tulemuspõhisust ja selle kohta kujundab seisukohad Rahandusministeerium.

Välispiirihalduse valdkonna indikatiivne eelarve 2028-2034 eelarveperioodiks on 15,4 miljardit eurot. Lisanduvad rände peadirektoraadi temaatilised rahastud ja rahastus EL ametitele. Sisevaldkonna fondide jaotusvõttes on Euroopa Komisjon pakkunud suuremat koefitsienti idapiirile. Eesti rahastus siseturvalisuse fondidest kokku suureneks komisjoni esialgse ettepaneku kohaselt 0,8 miljardi euroni.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelvalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Eesmärgid

EL eelarve toetus on kavandatud järgmiste eesmärkide elluviimiseks:

(a) Schengeni õigusraamistiku tõhusa rakendamise, kohaldamise ja arendamise toetamine ning Schengeni ala juhtimise, terviklikkuse ja julgeoleku tugevdamine;

(b) Tõhusa integreeritud piirihalduse toetamine välispiiridel Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti ja piiri haldamise eest vastutavate riiklike asutuste koostöös, sealhulgas uuenduslike meetodite ja uute tehnoloogiate abil, et hõlbustada seaduslikku piiriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku sisserännet, piiriülest kuritegevust ning ebaseadusliku rände instrumentaliseerimist ja relvaks muutmist, ning panustada tõhusasse tagasipöördumisse;

(c) ühise viisapoliitika toetamine, et tagada ühtne lähenemine viisade õigeaegsele väljastamisele ja hõlbustada seaduslikku reisimist, vältides samal ajal rände- ja julgeolekuriske ning panustades Schengeni ala turvalisusse ja sujuvasse toimimisse.

Mõju ja sihtrühm

Fondi eesmärgid ja asjakohased meetmed on seotud peamiselt „Siseturvalisuse arengukava 2021–2030“ (STAK) elluviimisega. Eesti valvab Schengeni välispiiri. Eesti suurimad piirihalduse ja viisamenetluse katsumused ELi välispiiri kaitsmisel on piiritaristu rajamine Eesti-Vene maismaapiirile, sujuva, kuid turvalise piiriliikluse tagamine, ELi suuremahuliste IT-süsteemide (nt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem (EES), Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS), Schengeni infosüsteem (SIS) ja

viisainfosüsteem (VIS)) ja koostalitlusvõime toimimise tagamine ning Euroopa piiride valvamise süsteemi (EUROSUR) ja mereseiresüsteemi ajakohastamine. Meetmed, mida nende katsumustega toimetulekuks võetakse, hõlmavad info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengut ja kestlikkust, nutikaid ja uuenduslikke tehnoloogilisi lahendusi, suuremat analüütilist suutlikkust (tehisintellekt, ühtne integreeritud riskianalüüsi mudel (CIRAM)), koostööd eri pooltega ametiasutustes ja nende vahel ning riigi võimete parandamist, sealhulgas koolitusi ja seadmete ostmist.

Kaasamine

Fondi seirekomisjoni koosseisu kuuluvad valdkonna partner- ja katusorganisatsioonid.

Eestis vastutab integreeritud piirihalduse arendamise ja rakendamise eest peamiselt PPA. Põhilised partnerid on Välisministeerium, Maksu- ja Tolliamet, Keskkonnaamet, Kaitsevägi, Kaitseliit ja Kaitsepolitsei.